

Pensionsbeslutet – blev det bra?

Undersökning 2018 bland nyblivna pensionärer

PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

Sammanfattning	i
Inledning.....	1
Vem är nybliven pensionär?.....	2
Arbetslivet inför pensionen.....	4
Vem gör en pensionsprognos och vad säger prognosen?	9
Pensionsbeslutet	14
Livet som pensionär	21
Fortsätta arbeta som pensionär.....	24
Att inte få eller kunna fortsätta jobba som pensionär.....	27
Pensionering på grund av nej från arbetsgivaren.....	27
Pensionering av hälsoskäl eller uteblivet stöd.....	28
Bilaga 1 Mer om undersökningen.....	30
Genomförandet av undersökningen.....	30
Urvalets sammansättning och undersökningens utfall	31
Bilaga 2 Kompletterande figurer	32

Sammanfattning

Pensionsmyndighetens undersökning om pensionsbeslutet bland nyblivna pensionärer kartlägger delar av processen kring pensionsbeslutet, alltifrån livet innan och planeringen inför pensionen till själva pensionsbeslutet och vissa förhållanden som pensionär. Det framkommer att de flesta är nöjda med sitt beslut och sina liv som pensionärer, men det finns de som upplever att de var oförberedda på hur livet som pensionär skulle te sig. En del menar att de skulle ha tagit andra beslut om de haft mer kunskaper om pensionen och pensionssystemet.

Resultaten i undersökningen visar att de flesta trivdes på sina arbetsplatser och tyckte om kollegorna de sista åren de arbetade, samtidigt som de såg fram emot sin pension. Mer tid för framför allt fritidsintressen och familjen lockade.

Samtidigt svarar närmare en tredjedel att de kände sig ”tvingade” att gå i pension.

Några förklarar det med dålig hälsa och några menar att de inte längre kunde få sjukersättning. Andra menar att de inte längre kunde få a-kassa.

Enligt gällande socialförsäkringsregler får inte de som är sjukskrivna eller arbetslösa sjukersättning eller a-kassa när de fyller 65 år utan blir då hänvisade att börja ta ut sin pension, men i undersökningen framkommer det att två till tre procent blivit utförsäkrade redan *innan* de fyllt 65 år och då känt sig tvingade att börja ta ut pension.

Nio procent av deltagarna i undersökningen svarar dessutom att de inte *fick* arbeta vidare efter 65 års ålder för sin arbetsgivare, trots den lagliga rätten att arbeta fram till 67 års ålder (LAS). Så många som en tredjedel av de intervjuade hävdar att de förväntades att gå i pension vid 65 års ålder på sina arbetsplatser.

Detta förklarar till viss del att de flesta som deltagit i studien gått i pension vid 65 års ålder, även om andelen som gått i pension vid 65 års ålder minskat de senaste åren, till fördel för framför allt att gå innan 65, men även till viss del efter 65 års ålder.¹

Tre av fyra av deltagarna i undersökningen är trots allt nöjda med sitt pensionsbeslut nu när de väl blivit pensionärer. Samtidigt uppger 16 procent att de skulle ha fattat andra beslut kring sin pension om de haft bättre kunskaper om pensionen och pensionssystemet. Många av dem menar att de skulle ha satsat på att gå i pension senare.

¹ Andelen som gått i pension vid 65 års ålder har minskat från 82 procent 2004 till 48 procent 2017 enligt Pensionsmyndighetens rapport Nyblivna pensionärer 2017 av Markus Andersson och Inger Johansson, som kartlägger individer som börjat ta ut hel inkomst/tilläggspension för första gången under 2017.

De som är mindre nöjda med sitt beslut har ofta en sämre ekonomisk situation.

Ett sätt att vara förberedd på hur ekonomin kommer att se ut som pensionär är att planera och göra en pensionsprognos över hur stor pensionen kan komma att bli. En relativt stor andel bland deltagarna, sju av tio, gjorde också en prognos innan de ansökte om pension. Och prognosen verkar pricka rätt i de flesta fall enligt de nyblivna pensionärerna själva, som menar att prognosen stämde med det de sedan fick i pension.

Hur blev ekonomin då, väl som pensionär? Jo, hälften av de nyblivna pensionärerna upplever den ekonomiska situationen som de förväntat sig och 13 procent upplever den som *bättre* än de väntat sig.

Samtidigt svarar närmare en tredjedel att den ekonomiska situationen blivit *sämre* än väntat och en fjärdedel att det var en svår omställning att gå i pension och har varit tvungna att anpassa sina utgifter efter den nya ekonomin.

Kvinnor, ensamstående, de som gått tidigt i pension, de utan tjänstepension, de som arbetat deltid under sitt yrkesliv, de som varit föräldralediga i tre år eller längre, de som varit långtidssjukskrivna under sitt yrkesliv, samt de som tvingades i pension är överrepresenterade bland dem som upplever den ekonomiska situationen sämre än väntat.

En sämre ekonomisk situation som pensionär kan till viss del förklara att fyra av tio fortsätter att arbeta som pensionärer, om än några timmar i veckan. En femtedel av dem menar att de inte kan klara sig ekonomiskt utan att arbeta.

Inledning

Att gå i pension är för många en stor omställning, både ekonomiskt och socialt. Det är därför centralt att blivande pensionärer redan inför pensionsbeslutet har en god inblick i hur den ekonomiska och den sociala situationen kan komma att se ut under pensionstiden. Det är också viktigt att individen känner till vad han eller hon kan göra för att förbättra sin ekonomiska situation som pensionär.

För att bättre förstå på vilka grunder blivande pensionärer tar sitt beslut om att gå i pension och hur de upplever beslutet när de väl gått i pension har Pensionsmyndigheten genomfört en undersökning som belyser processen kring pensioneringen, alltifrån livet innan och planeringen inför pensionen till själva pensionsbeslutet och vissa aspekter av livet som pensionär.

Undersökningen belyser också vilka de nyblivna pensionärerna hämtar stöd från när det gäller pensionsbeslutet: närstående, vänner och kollegor, Pensionsmyndigheten och andra aktörer.

Det är första gången undersökningen genomförs och myndigheten avser göra uppföljande undersökningar.

Resultaten ligger till grund för beslut som Pensionsmyndigheten kan komma att föreslå lagstiftaren, arbetsmarknadens parter, och pensions- och försäkringsbranschen. Resultaten ligger också till grund för myndighetens pensionsinformation och service till blivande pensionärer.

De individer som ingår i studien har alla under det senaste året börjat ta ut hel (100 procent av månadsbeloppet för) allmän pension och vi definierar dem som *nyblivna pensionärer*.

Rapporten består av sex avsnitt som speglar de olika faserna inför pensionen och när man väl är pensionär.

1. Arbetslivet inför pensionen
2. Pensionsprognosen
3. Pensionsbeslutet
4. Livet som pensionär
5. Att fortfarande arbeta som pensionär
6. Att inte *få* eller *kunna* fortsätta arbeta som pensionär

Vem är nybliven pensionär?

De 2 331 individer som ingår i studien har alla under det senaste året börjat ta ut hel (100 procent av månadsbeloppet för) allmän pension och vi definierar dem som *nyblivna pensionärer* och att de har *gått i pension*.

Märk dock att alla som deltar i undersökningen inte ser sig själva som *pensionärer*. Flera deltagare har hört av sig för att förklara att de inte tillhör målgruppen, som vi benämnt *nyblivna pensionärer*. De anser att de inte är *pensionärer* eftersom de fortfarande arbetar.

En del av dem som tar ut full pension kallar sig pensionärer, andra inte. Att se sig som pensionär eller inte beror dels på *om och hur mycket man arbetar* samtidigt som man tar ut pension och dels på hur man väljer att se sin *identitet*.

I undersökningsresultaten framkommer det att cirka hälften börjat ta ut full allmän pension vid 65 års ålder, cirka en tredjedel *innan* de fyllt 65 år och 15 procent *efter* att de fyllt 65 år.

På nästa sida presenteras sammansättningen av deltagarna utifrån vilken ålder de valt att börja ta ut full allmän pension. Sammansättningen i deltagargruppen stämmer väl med sammansättningen i populationen, det vill säga de som valt att ta ut full allmän pension vid olika åldrar någon gång mellan januari 2017 och januari 2018, enligt Pensionsmyndighetens registerdata.

När det gäller kön återfinns 53 procent kvinnor och 47 procent män bland deltagarna. 73 procent är gifta eller sambos och 3 procent sörbos, medan 24 procent är ensamstående eller änkor/änklingar.

Rapporten belyser huvudsakliga skillnader i resultaten mellan olika pensionsåldrar, mellan män och kvinnor samt mellan gift/sambo och ensamstående.

Tabell 1. Deltagarnas sammansättning²

	Pensionsålder i Populationen given period i procent	Pensionsålder bland deltagarna i procent	Pensionsålder bland deltagarna i antal
Yngre än 65 år	33%	37%	850
65 år	52%	49%	1142
66 år	6%	7%	150
67 år	6%	6%	149
68 år eller äldre	3%	2%	40
Totalt	100%	101%	2331

² Observera att antalet deltagare som börjat ta ut full allmän pension när de är 68 år och äldre är relativt litet, vilket innebär en relativt stor osäkerhet i data för den gruppen.

Arbetslivet inför pensionen

Närmare två tredjedelar arbetade heltid och en femtedel deltid

Närmare två tredjedelar av de nyblivna pensionärerna uppger att de arbetade heltid innan de ansökte om att ta ut full allmän pension. Cirka en femtedel svarar att de arbetade deltid. Se figur på nästa sida

Bland dem som arbetade deltid var den vanligaste arbetstiden 21-35 timmar i veckan (63 procent), medan cirka en femtedel arbetade färre timmar än så och 13 procent mer än 35 timmar per vecka.

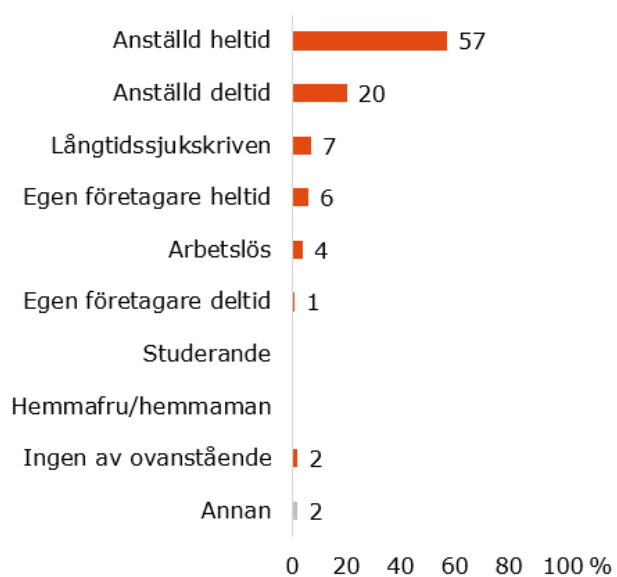
I en uppföljande undersökning kan det vara intressant att ta reda på om de som arbetat deltid gått ned i tid inför pensionen. En forskarstudie med fokus på psykologisk hälsa i samband med pensionsövergången, HEARTS, visar på positiva effekter vid en mjukare övergång från arbetsliv till pensionen genom att individen går ned i arbetstid inför pensioneringen.³

HEARTS-studien visar också att 63 procent gärna *ville* trappa ned medan endast 28 procent faktiskt *gjorde* det. I linje med det visar undersökningsresultaten i Pensionsmyndighetens pensionsbeslutsundersökning på att det kan finnas en önskan från flera blivande pensionärer att ha möjligheten att trappa ned än som faktiskt gör det idag. Endast en knapp tredjedel av de nyblivna pensionärerna svarar att de hade möjlighet att arbeta så många timmar i veckan som de ville. Endast fyra av tio svarar att arbetstiden var flexibel på deras arbetsplats innan de gick i pension.

Resultaten visar också att så många som hälften har arbetat deltid åtminstone någon del av sitt arbetsliv, 16 procent under en längre tid än tio år. I uppföljande undersökningar kan det vara intressant att följa om andelen som arbetar deltid ökar eller minskar. Deltid påverkar lönen och därmed storleken på pensionen, och den ekonomiska effekten blir desto större om man arbetar deltid under en längre tid.

³ HEARTS är en forskarstudie med fokus på psykologisk hälsa i samband med pensionsövergången, genomförd av Psykologiska institutionen på Göteborgs universitet med 5 913 deltagare i åldrarna 60-66 år, genomförd första gången 2015, med årliga uppföljningar med samma deltagare.

Figur 1. Sysselsättning innan pension

Frågeställning: Vilken var din huvudsakliga sysselsättning när du tog beslutet att börja ta ut din pension?
Bas: 2 288 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

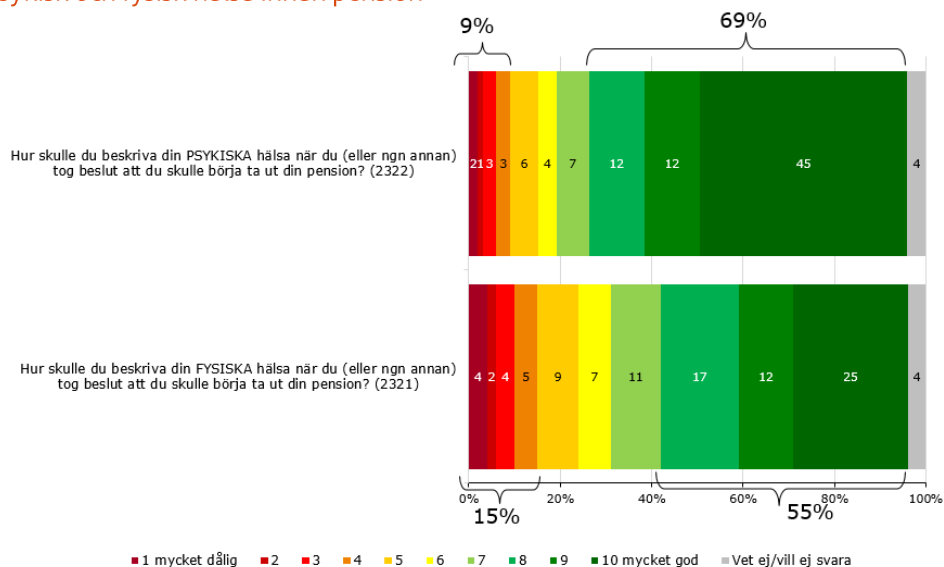
Drygt hälften hade bra fysisk hälsa och sju av tio bra psykisk hälsa

Drygt hälften anser att de hade bra fysisk hälsa och sju av tio att de hade en bra psykisk hälsa innan de tog beslut att gå i pension.⁴ Se figur nedan.

Samtidigt svarar 15 procent att de hade en *dålig* fysisk hälsa och nio procent att de hade en *dålig* psykisk hälsa innan de tog beslutet.⁵

Relativt många, närmare en tredjedel av de nyblivna pensionärerna hävdar att de senaste årens arbete hade en negativ effekt på hälsan. Det kan tala för att en nedtrappning i arbetstid inför pensionen kan vara ett alternativ för en del..

Psykisk och fysisk hälsa innan pension

Frågeställning: Hur skulle du beskriva din PSYKISKA/FYSISKA hälsa när du eller någon annan tog beslut att du skulle börja ta ut din pension?

Bas: 2 322/2 321 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Sju procent var sjukskrivna och fyra procent arbetslösa

Sju procent av deltagarna i undersökningen uppger att de var långtidssjukskrivna innan de tog beslut att börja ta ut pension och fyra av tio uppger att de varit långtidssjukskrivna åtminstone någon gång i sitt yrkesliv, kvinnor i större utsträckning än män.

Fyra procent uppger att de var arbetslösa.

Sjukskrivna förlorar sin sjukersättning och arbetslösa förlorar sin a-kassa vid 65 års ålder enligt gällande socialförsäkringsregler, vilka innebär att de ”måste” börja ta ut pension vid 65 års ålder.

⁴ Bra hälsa avser dem som svarat 8-10 på en 10-gradig skala.

⁵ Dålig hälsa avser dem som svarat 1-4 på en 10-gradig skala.

Sju av tio såg fram emot livet som pensionär

De flesta av deltagarna uppger att de trivdes med sina arbetsuppgifter och tyckte om kollegorna de sista åren de arbetade. Samtidigt menar sju av tio bland de nyblivna pensionärerna att de såg fram emot sitt liv som pensionärer innan de började ta ut full allmän pension. Bland dem som gått i pension tidigare än vid 65 års ålder var det en ännu större andel, drygt åtta av tio, som såg fram emot pensionen.

Samtidigt anger en av tio bland de nyblivna pensionärerna att de *inte* såg fram emot sitt liv som pensionär. I denna grupp är de som gick i pension vid 66 år eller senare Överrepresenterade. Likaså är de som fortfarande arbetar samtidigt som de tar ut full allmän pension överrepresenterade. Det talar för att dessa individer lyckats skjuta upp att bli pensionärer på heltid enligt eget önskemål.

Dock är även de grupper som angav att de var långtidssjuka och arbetslösa också överrepresenterade bland dem som inte såg fram emot pensionen. De som kände sig tvingade att gå i pension menar också i större utsträckning än genomsnittet för alla nyblivna pensionärer att det förväntades på deras arbetsplats att de skulle gå i pension vid 65 års ålder.

Inte heller de som saknar tjänstepension eller de som är ensamstående såg fram emot pensionen i samma utsträckning som övriga.

Det verkar alltså finnas ett samband mellan i vilken grad man ser fram emot pensionen och den ekonomiska situationen men också om man lever ensam eller i en relation. Det finns två troliga faktorer som bidrar till att de som lever i en relation ser fram emot pensionen i större utsträckning, dels har de troligen bättre ekonomi än en ensamstående med tanke på att det finns stordriftsfördelar med att leva två i ett hushåll, och dels att det naturligt finns ett socialt samliv.

Sett fram emot livet som pensionär

Bas: 2 266 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Närmare hälften upplever inte att de kunde påverka särskilt mycket när det gäller pensionen

Närmare hälften av de nyblivna pensionärerna upplever att de inför pensionsbeslutet inte kunde påverka pensionen särskilt mycket. Här är kvinnor överrepresenterade (49 procent jämfört med 41 procent bland män). Likaså är de som tvingades i pension (av arbetsgivaren eller på grund av sjukdom, utebliven sjukersättning eller a-kassa) och de som inte har tjänstepension att tillgå överrepresenterade.

De som gått i pension vid 66 eller 67 års ålder menar att de kunde påverka pensionen i större utsträckning än dem som gick tidigare eller senare i pension.

Kunde inte påverka pensionen

Jag upplever inte att jag har kunnat påverka särskilt mycket när det gäller min pension (2272)

Bas: 2 272 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Vem gör en pensionsprognos och vad säger prognosen?

Sju av tio gjorde en pensionsprognos

Ett sätt för individen att förbereda sig för den ekonomiska situationen som pensionär är att göra en pensionsprognos. Det är möjligt för alla via det prognosverktyg, som Pensionsmyndigheten tagit fram i samarbete med branschen och minPension. Prognosverktyget visar hur stor pensionen förväntas bli totalt sett baserat på alla delar som individen tjänat in pension till: den allmänna pensionen och tjänstepensionen men även eventuellt privat pensionssparande⁶.

Resultaten i undersökningen visar att sju av tio nyblivna pensionärer gjorde en pensionsprognos innan de ansökte om full allmän pension. Se figur på nästa sida.

Män har gjort en pensionsprognos i större utsträckning än kvinnor. Även de som är gifta eller sambo har gjort en prognos i större utsträckning än ensamstående. Likaså har de som arbetade heltid fram till pensionen gjort en prognos i större utsträckning än dem som arbetade deltid innan pensioneringen.

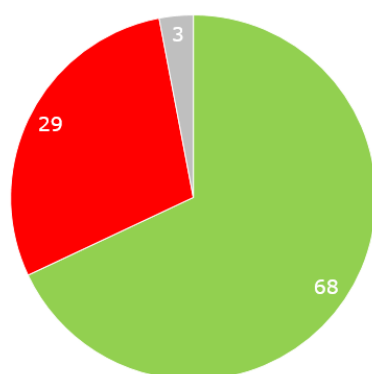
Samtidigt har tre av tio nyblivna pensionärer *inte* gjort någon pensionsprognos innan pensionen. Bland dem är de som var tvingade till pensionering överrepresenterade (av arbetsgivare eller på grund av sjukdom, utebliven sjukersättning eller a-kassa). I linje med det är de som varit långtidssjukrivna i ett år eller mer överrepresenterade, liksom de som alltid arbetat deltid och de som saknar tjänstepension.

De som *inte* gjorde någon prognos upplever att pensioneringen medförde en sämre situation än de förväntat sig i större utsträckning än de som gjort en prognos innan de ansökte om allmän pension. 45 procent bland dem som *inte* gjort någon prognos innan de ansökte om pension upplevde en sämre situation som pensionär än de förväntat sig. Bland de som gjort prognos upplevde 24 procent en sämre situation än de förväntat sig.

Det är alltså vanligare bland dem som riskerar en sämre ekonomisk situation som pensionär att inte göra en prognos. Det kan vara så att denna grupp medvetet väljer att inte göra en prognos då de tror sig veta att de inte kommer att få så hög pension.

⁶ Prognosen visar ingen uppgift om eventuellt bostadstillägg eller äldreförsörjningsstöd som personer med relativt låg intjänad pension kan vara berättigade till.

Prognos innan pension

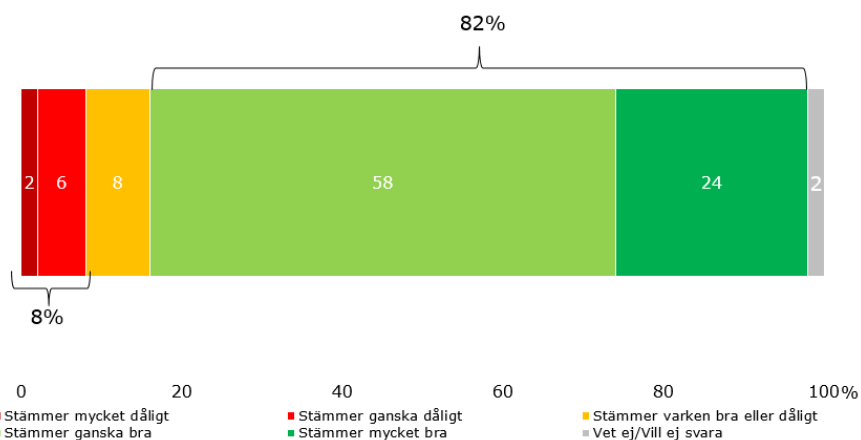
■ Ja ■ Nej ■ Vet ej/Minns ej %

Frågeställning: Gjorde du en prognos för hela din pension innan du ansökte om pension?
Bas: 2 318 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Åtta av tio tycker att prognosen stämde

Prognosen verkar pricka rätt i de allra flesta fall. Åtta av tio nyblivna pensionärer som gjort pensionsprognos innan de ansökte om allmän pension tycker att prognosen stämmer med det belopp de sedan fick i pension, Det är ett gott betyg till prognosverktyget. Se figur nedan.

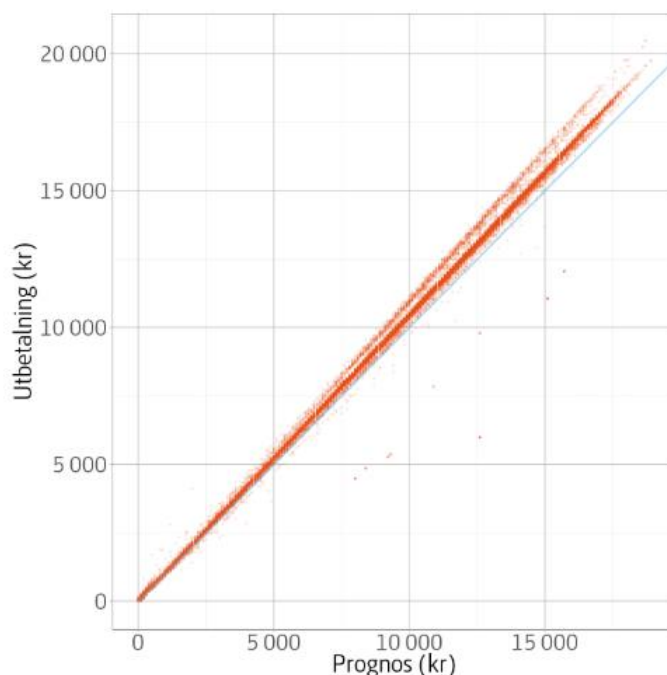
Hur prognosen stämde med pensionen

Frågeställning: Om du tänker på det månadsbelopp som prognosen visade – i vilken grad stämde det med den pension du fick?
Bas: 1 546 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Att prognoserna stämmer väl med det belopp pensionärerna får bekräftas i den utvärdering av individuella prognoser om allmän pension som Pensionsmyndigheten gjorde våren 2018⁷. Utvärderingen visar att beloppen som utbetalats generellt stämmer även om de överstiger de prognosticerade beloppen något. Se figur nedan.

Figur 2. Inkomstpension: utbetalningar jämfört med prognoser ett år före pensionering

Inkomstpension, med prognos (vågrät axel) ett år före pensionsuttag mot utbetalning (lodrät axel). Blå linje visar samma värde i prognos och utbetalning. Röda strecken visar det faktiska utfallet enligt Pensionsmyndighetens egna registerdata. Figur gjord av Pensionsmyndigheten.

Bland dem som tyckte att prognosen stämde dåligt med det belopp de sedan fick i pension finns en överrepresentation av de som innan pensioneringen var sjuka, inte längre kunde få sjukersättning eller inte längre kunde få a-kassa.

Vi ser också ett samband mellan en dåligt överensstämmande prognos och sämre ekonomisk situation än förväntat som pensionär. Likaså ser vi ett samband mellan en dåligt överensstämmande prognos och att man skulle fattat andra beslut om man haft mer kunskap om pensionen och pensionssystemet.

Vi ser också att de som upplever att prognosen stämde dåligt har ett lågt förtroende för pensionssystemet och Pensionsmyndigheten i större utsträckning än dem som upplever att prognosen stämde bra. En trolig

⁷ Utvärderingen presenteras i Pensionsmyndighetens rapport Utvärdering av individuella prognoser av Johannes Luthman.

slutsats är att den dåligt överensstämmande prognosen bidragit till det låga förtroendet.

Att arbeta längre kan ge mer i pension enligt prognosen

I prognosen är det också möjligt att se hur pensionen påverkas av olika pensionsåldrar. Bland dem som gjorde en prognos innan de ansökte om att ta ut full allmän pension svarar närmare tre av tio att de enligt prognosen skulle få upp till 1000 kronor mer. 15 procent svarar att de skulle få 1000-2000 kronor mer per månad om de arbetade ett år till.

Närmare en fjärdedel av de nyblivna pensionärerna uppger också att de är positiva till att arbeta ytterligare ett till två år om de skulle fått en högre pension. Märk dock att bättre arbetsvillkor lockar ännu mer. Cirka hälften skulle ha arbetat ytterligare ett till två år om de hade om fått bättre arbetsvillkor, till exempel möjlighet att arbeta deltid och ha mer flexibla arbetstider, längre semester och mindre slitsamma arbetsuppgifter. Det är endast en fjärdedel som menar att *ingenting* skulle kunna påverka dem att arbeta längre.

Samtidigt lockar det inte helt oväntat att gå tidigare i pension. En tredjedel hade gått i pension *tidigare* om de fått samma pension som idag. De flesta uppger att de hade gått i pension upp till två år tidigare (18 procent), men åtta procent menar att de hade gått i pension så tidigt som *fem år eller ännu tidigare*.

I den senare gruppen är män överrepresenterade, medan kvinnor och även egna företagare är överrepresenterade bland dem som menar att det inte hade spelat någon roll för deras beslut. De hade inte gått tidigare i pension även om de fått samma pension som idag.

Totalt är det 52 procent bland de nyblivna pensionärerna som menar att *inte* gått tidigare i pension även om de fått samma pension som idag, 16 procent är tveksamma.

Närmare fyra av tio tar ut sin tjänstepension på fem år

Även tjänstepensionen ingår i prognosverktyget. Kriteriet för att få delta i undersökningen som ligger till grund för denna rapport är att man börjat ta ut full allmän pension. Alla deltagare behöver alltså inte ha börjat ta ut sin tjänstepension, men närmare nio av tio svarar att de har tjänstepension att tillgå.

Bland dessa svarar närmare fyra av tio att de fördelat uttaget på fem år och tre procent att de har fördelat uttaget på kortare tid än fem år. Närmare en fjärdedel fördelat uttaget på tio år och närmare en fjärdedel på mer än tio år.

Kvinnor är överrepresenterade bland dem som fördelat uttaget av tjänstepensionen på fem år eller kortare tid. Kvinnorna är också överrepresenterade bland dem som varit tvungna att ta ur sin pension vid 65 års ålder på grund att de inte kunde arbeta eller inte hade arbete samtidigt som deras sjukersättning eller arbetslöshetsersättning upphörde.

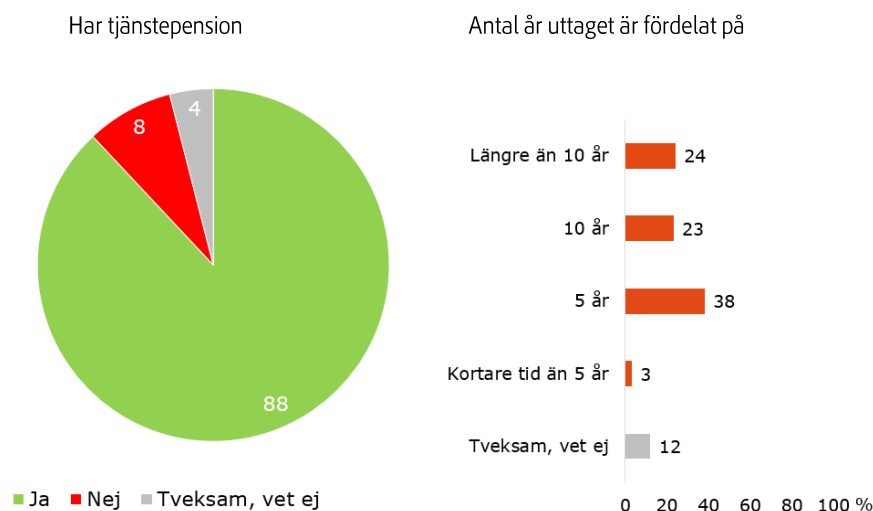
De som upplever att den ekonomiska situationen som pensionär blev sämre än de förväntat sig har också fördelat sitt uttag av tjänstepensionen på kortare tid än fem år i större utsträckning än övriga.

Resultaten tyder på att många nyblivna pensionärer har valt att göra sitt uttag av tjänstepensionen på en kortare tid för att kortsiktigt klara sin ekonomi under pensionstiden.

De som gått i pension innan de fyllt 65 år är också överrepresenterade bland dem som fördelat uttaget på kortare tid än fem år. Det kan tyda på att man gör sitt uttag av tjänstepensionen på en kortare tid för att klara sin ekonomi i samband med att man går tidigt i pension. Har man valt att gå tidigt i pension och varit medveten om att man behöver förbättra sin ekonomi med en fördelning av tjänstepensionen över en kortare tid? Eller är det så att man *efter* sitt beslut att gå tidigt i pension insett att man måste fördela uttaget av tjänstepensionen på en kortare tid för att klara sin ekonomi? Det är två frågeställningar som kan vara av intresse att titta närmare på vid en uppföljning av denna undersökning.

Enligt en undersökning som Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) genomfört tas hälften av alla tjänstepensioner ut tidsbegränsat och ISF belyser att personer med svag ekonomi som tar ut tjänstepensionen under en begränsad tid kan bli ekonomiskt utsatta när tjänstepensionen upphör. Detta kan i sin tur leda till en ökning av behovsprövade bidrag, som bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd, som kan påverka statens budget negativt.⁸

Figur 3. Tjänstepension och antal år uttaget är fördelat på

Frågeställningar: Har du tjänstepension? / Över hur många år har du fördelat uttaget av din tjänstepension?

Bas: 2 304/1 936 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

⁸ Inspektionen för socialförsäkringen: Rapport 2017:1 Tidsbegränsade uttag av tjänstepensionen och låg ekonomisk standard

Pensionsbeslutet

Varannan menar att de tagit sitt pensionsbeslut utan påverkan från andra

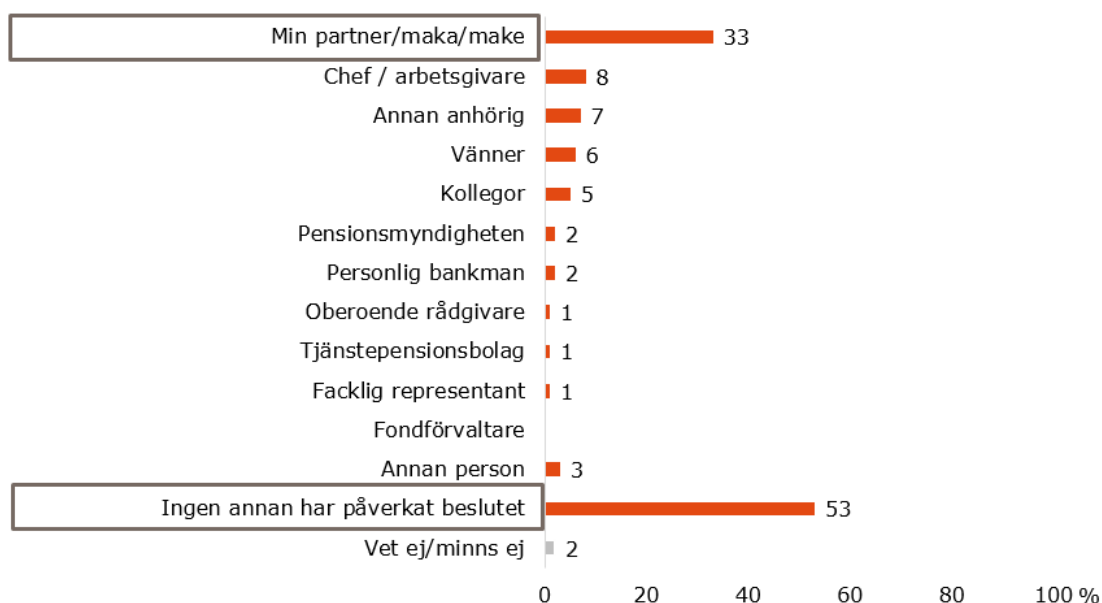
Varannan, 53 procent, menar att ingen annan än de själva påverkat deras beslut att gå i pension. Se figur nedan.

En tredjedel svarar att deras partner varit med och påverkat deras beslut. De som gått i pension innan de fyllt 65 år anger oftare att partnern påverkat beslutet jämfört med de som gått i pension vid 65 års ålder eller senare.

Åtta procent anger att chefen eller arbetsgivaren har påverkat beslutet att gå i pension och här är de som svarar att de som inte fick arbeta längre för arbetsgivaren överrepresenterade.

Relativt få, endast en till två procent uppger att Pensionsmyndigheten eller någon annan aktör såsom banken, tjänstepensionsbolag, fondförvaltare eller oberoende rådgivare har påverkat deras beslut att gå i pension.

Figur 4. Någon som påverkat pensionsbeslutet

Vem eller vilka, förutom du själv, påverkade ditt beslut att gå i pension?

Bas: 2 323 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Samtal med partner, anhöriga eller vänner är vanligaste fröet som ledde till tankarna att gå i pension

Närmare en tredjedel av de nyblivna pensionärerna svarar att det var samtal med partnern, anhöriga eller vänner som väckte tankarna på när de skulle gå i pension. Se figur på nästa sida.

Kvinnor och de som gått i pension innan fylla 65 år svarar detta i större utsträckning än män. Resultaten tyder på att kvinnorna i viss utsträckning

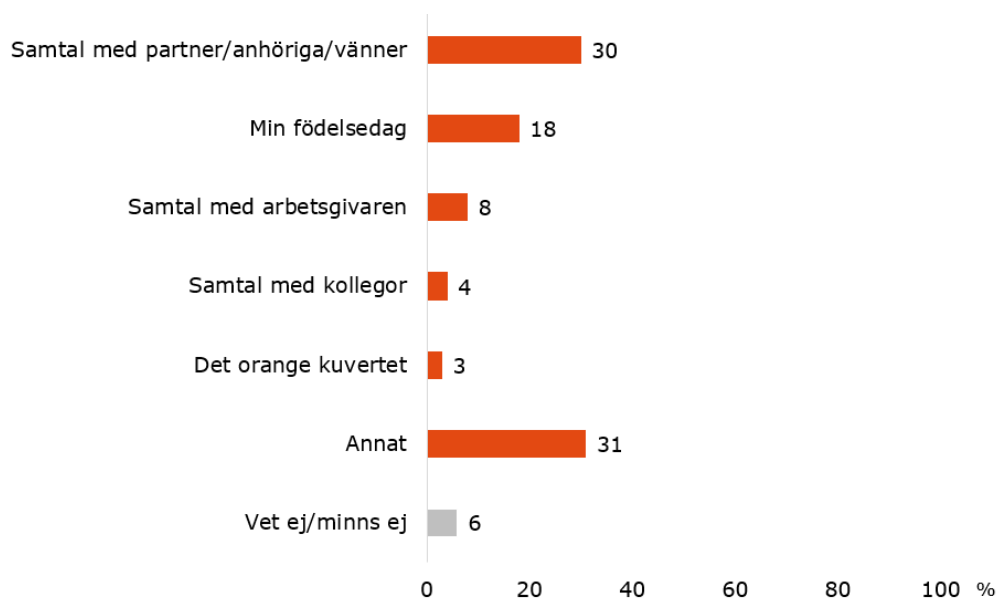
leds in på pensioneringstankarna i samband med att deras partner planerar att gå i pension. Det verkar logiskt då männen ofta är äldre än kvinnorna i en relation och börjar planera sin pension innan kvinnorna gör det.

Närmare en femtedel svarar att det var födelsedagen som väckte tankarna på när man skulle gå i pension. De som gått i pension vid 65 år och de som gått i pension vid 67 år svarar födelsedagen i större utsträckning än dem som gått i pension vid andra åldrar.

Detta bekräftar att 65-årsnormen fortfarande lever kvar, men även att den lagliga rätten att fortsätta arbeta till 67 år förefaller vara något som är ganska etablerat, även om det är relativt få (6 procent) som gått i pension vid 67 år.

Det kan vara av intresse att följa upp hur andelen som går i pension när de är äldre än 65 år utvecklas i uppföljningarna av undersökningen. Det är särskilt intressant att undersöka i och med att Pensionsöverenskommelsen föreslår en höjning av LAS-åldern till 68 år 2020 och 69 år 2023. Det är också av intresse att undersöka utvecklingen om en så kallad riktålder för pension införs. Pensionsmyndigheten har tagit fram förslag på nya riktåldrar på uppdrag av regeringen⁹.

Figur 5. Vad som väckte första tankarna på att gå i pension

Vad var det som väckte dina första tankar på när i tid du skulle gå i pension?

Bas: 2 303 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

⁹ Den 26 september lämnade Pensionsmyndigheten sitt förslag hur så kallad riktålder för pension ska beräknas. Den föreslagna metoden innebär en anpassning av pensionsålder till att medellivslängden har ökat. För till exempel dagens 35-åringar innebär det en prognosticerad riktålder på 70 år. Pensionsmyndigheten har lämnat förslaget som svar på ett regeringsuppdrag. Riksdagen avgör sedan om förslaget ska genomföras.

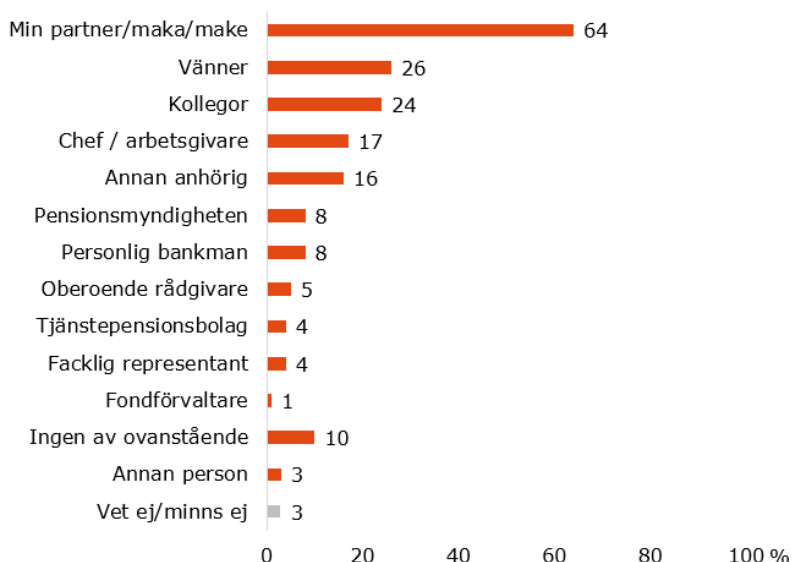
Två av tre kände sig trygga att diskutera beslutet med sin partner

När det gäller vem man känner sig mest trygg att prata om pensionsbeslutet med så kommer också partnern i första hand. 64 procent av de nyblivna pensionärerna svarar att de kände sig trygga att prata och diskutera pensionsbeslutet med sin partner. Ungefär en fjärdedel av deltagarna kände sig trygga med att prata och diskutera beslutet med vänner och/eller kollegor. Se figur nedan.

Det är relativt få (8 procent) som menar att de kände sig trygga att bolla pensioneringsbeslutet med Pensionsmyndigheten och andra aktörer såsom banken, tjänstepensionsbolag, fondförvaltare eller oberoende rådgivare (en till åtta procent).

Chefen/arbetsgivaren verkar inte heller vara någon given samtalspartner i pensioneringsfrågan. Endast 17 procent uppger att de kände sig trygga att prata och diskutera beslutet med sin chef/arbetsgivare.

Figur 6. Vem de nyblivna pensionärerna kände sig trygga att diskutera pensionsbeslutet med

Om du tänker på ditt (eller någon annans) beslut att du skulle gå i pension – vem kände du dig trygg att prata och diskutera beslutet med?

Bas: 2 325 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Fritidsintressen, familjen och pensionerad partner lockade mest att gå i pension

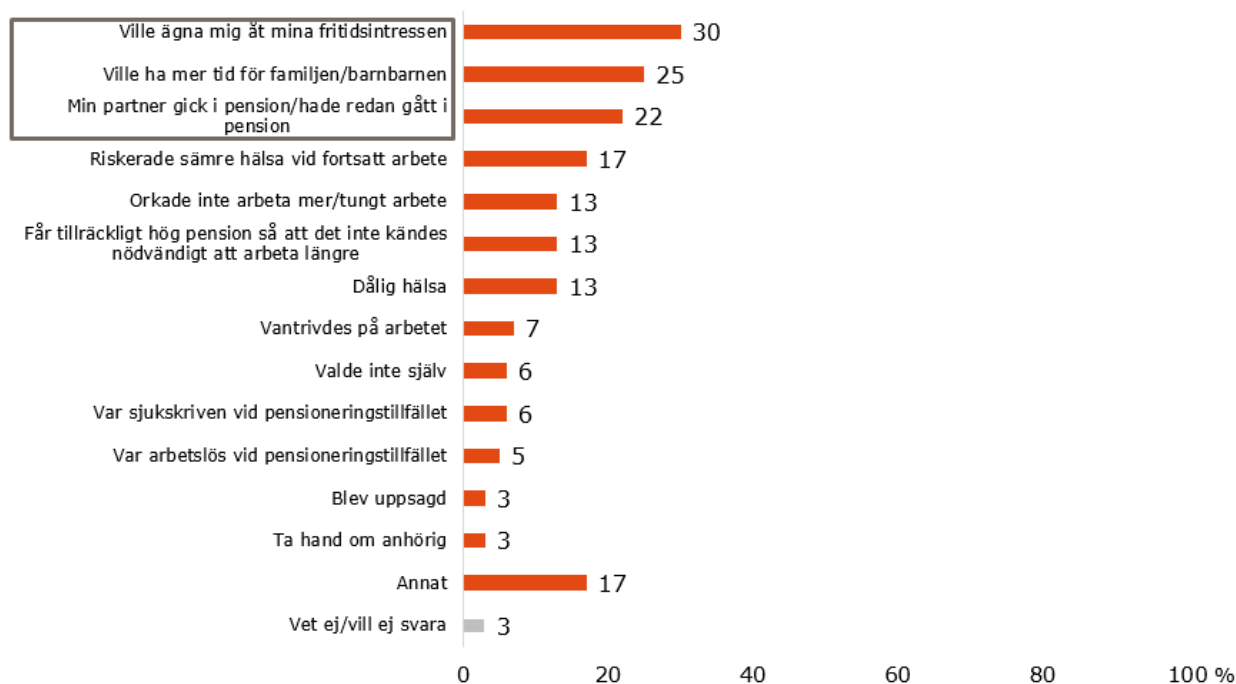
De viktigaste orsakerna till att gå i pension är enligt de nyblivna pensionärerna att de vill ägna sig åt sina fritidsintressen, ha mer tid för familjen/barnbarnen samt att partnern ska gå i pension eller att partnern redan har gått i pension. Se figur nedan.

Män svarar fritidsintressen, medan kvinnor anger familjen/barnbarnen och att partnern skulle eller hade gått i pension, i större utsträckning.

Fyra av tio går i pension i samband med födelsedagen, drygt fem av tio bland dem som gått i pension vid 65 års ålder. Det visar på att många fortfarande siktar på 65-årsstrecket, eller är hänvisade att gå då, utan att egentligen kanske ha någon annan tanke med varför de går i pension just det tillfälle de valde.

Samtidigt ser vi också de som valt att gå i pension vid 67 års ålder också siktat på födelsedagen i större utsträckning än övriga, vilket kan vara en bekräftelse på att den lagliga rätten att arbeta till 67 år är ganska etablerad.

Figur 7. Viktigaste orsakerna till att gå i pension

Vilka var de viktigaste orsakerna till att du valde att gå i pension vid just det tillfället du valde?

Bas: 2 321 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Tre av fyra är nöjda med sitt pensionsbeslut, en av tjugo är missnöjd
74 procent är nöjda med sitt beslut att gå i pension vid just det tillfälle de valde, medan fem procent anger att de är missnöjda med sitt pensionsbeslut.

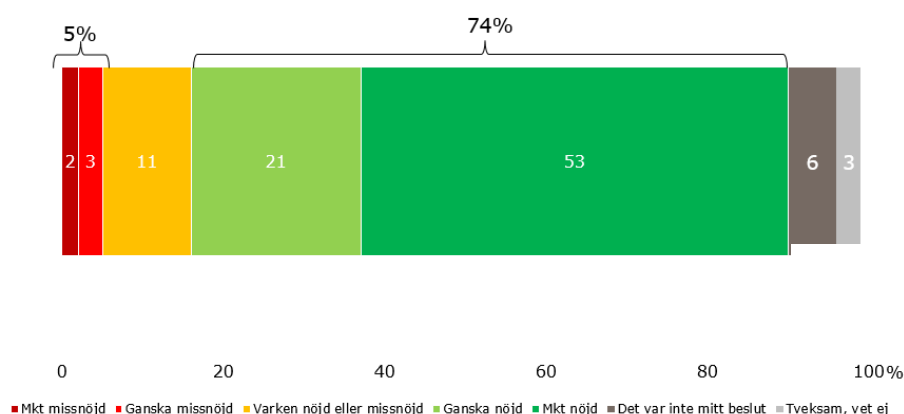
Bland de missnöjda är de anger att de var tvingade i pension överrepresenterade. De var tvungna att gå i pension av arbetsgivaren eller på grund av sjukdom, utebliven sjukersättning eller utebliven a-kassa.

Det är vanligare bland de som är missnöjda med pensioneringstillfället än bland de som är nöjda med pensioneringstillfället att uppge att man hade fattat ett annat beslut om man hade haft bättre kunskap om pensionen och pensionssystemet . Cirka 38 procent av de missnöjda skulle ha valt en annan tidpunkt om de hade haft bättre kunskap, medan motsvarande andel bland dem som är nöjda med valet av tidpunkt är 13 procent.

Många av dem som är missnöjda med sitt val av pensioneringstillfälle menar att de skulle valt att gå senare i pension än vad de gjorde.

Det är också vanligare bland dem som är missnöjda med sitt beslut att se en flytt utomlands som sannolik än bland dem som är nöjda med sitt beslut (tretton procent jämfört med sex procent).

Figur 8. Nöjd eller missnöjd med pensionsbeslutet

Hur nöjd eller missnöjd är du med beslutet att gå i pension vid just det tillfälle du valde?
Bas: 2 315 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

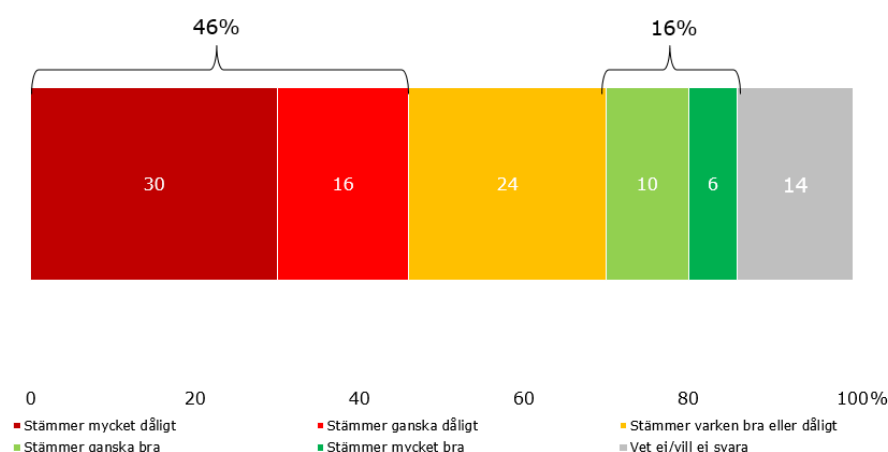
16 procent hade fattat andra beslut kring sin pension om de haft bättre kunskap

16 procent svarar att de hade fattat andra beslut rörande sin pension om de haft bättre kunskap om pensionen och pensionssystemet. De är också i större utsträckning än övriga missnöjda med att gå i pension vid det tillfälle de valde.

Här finns män i större utsträckning än kvinnor, liksom de som var tvingade i pension på grund av sjukdom, utebliven sjukersättning eller utebliven a-kassa i större utsträckning än övriga.

Resultaten pekar på att en del individer har ett behov av mer kunskap om pensionen och pensionssystemet, för att kunna fatta ett mer välgrundat beslut som de sedan förhoppningsvis är nöjda med.

Figur 9. Hade fattat annat beslut om bättre kunskaper om pensionen och pensionssystemet

I vilken grad stämmer följande påstående överens med din uppfattning om pensionssystemet:

Om jag hade haft bättre kunskaper om pensionen och pensionssystemet när jag fattade besluten så hade jag fattat andra beslut rörande min pension.

Bas: 2 285 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Fyra av tio har förtroende för Pensionsmyndigheten och två av tio till pensionssystemet

Pensionsmyndigheten är en av de aktörer som ska tillhandahålla den information blivande pensionärer behöver inför sitt pensionsbeslut.

Resultaten i undersökningen visar dock att endast fyra av tio bland de nyblivna pensionärerna har ett uttalat förtroende för Pensionsmyndigheten. Denna siffra är lägre än bland pensionärer i stort, där sex av tio har förtroende för Pensionsmyndigheten.¹⁰

¹⁰ Enligt 2017 års Imageundersökning som genomförs via Kantar Sifo på uppdrag av Pensionsmyndigheten i slutet av varje år.

I linje med detta har endast två av tio bland de nyblivna pensionärerna ett uttalat förtroende för pensionssystemet, att jämföra med fyra av tio bland pensionärer i stort.¹¹

Till viss del kan eventuellt skillnaden i resultat mellan de nyblivna pensionärerna och pensionärerna i stort härröras till att siffrorna är tagna från olika undersökningar med olika kontext.

I övrigt ser vi ingen självklar förklaring till det relativt låga förtroendet för myndigheten. Det är angeläget för Pensionsmyndigheten att utröna bakgrunden till det relativt låga förtroende bland nyblivna pensionärer och utveckla verksamheten så att förtroendet ökar. I kommande uppföljningar av denna undersökning ska orsakerna till det låga förtroendet för myndigheten studeras närmare.

¹¹ Enligt 2017 års Imageundersökning som genomförs via Kantar Sifo på uppdrag av Pensionsmyndigheten i slutet av varje år.

Livet som pensionär

Hälften upplever att den ekonomiska situationen är som de förväntat sig. Närmare en tredjedel upplever den *sämre* än förväntat

Drygt hälften upplever sin ekonomiska situation som pensionär ungefär som de förväntat sig och 13 procent som *bättre* än förväntat.

Samtidigt svarar närmare en av tre nyblivna pensionärer att de upplever sin ekonomiska situation *sämre* än de förväntade sig innan de gick i pension.

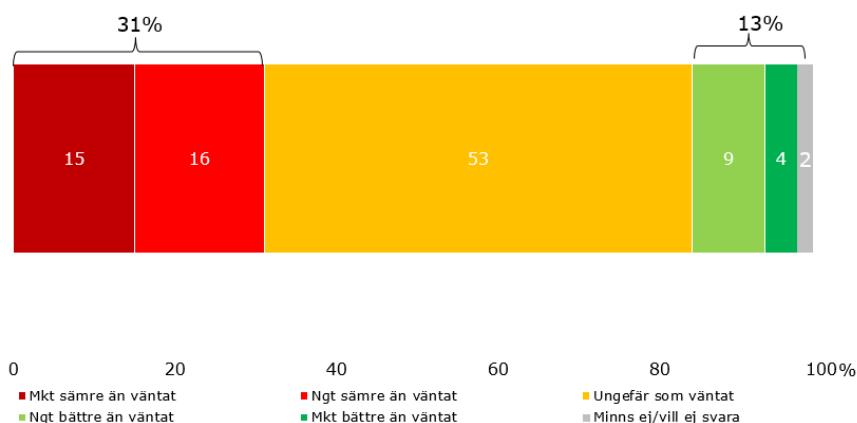
De som *inte* gjorde någon pensionsprognos upplever en sämre situation än de förväntat sig i större utsträckning än de som gjort en prognos innan de ansökte om pension (45 procent bland dem som *inte* gjort någon prognos innan de ansökte om pension, jämfört med 24 procent bland dem som gjort prognos).

Följande grupper är överrepresenterade bland dem som upplever att de fick en sämre ekonomisk situation än de förväntade sig: Kvinnor, ensamstående, de som har barn under 20 år, de som gått tidigt i pension, de utan tjänstepension, de som arbetat deltid under yrkeslivet, de som varit föräldralediga i tre år eller längre, de som varit långtidssjukskrivna under yrkeslivet samt de som tvingades i pension.

Det syns inga skillnader i en upplevd sämre ekonomisk situation än väntat mellan dem som fortfarande arbetar och dem som helt slutat att arbeta.

De som upplever den ekonomiska situationen sämre än väntat är oftare missnöjda med pensionsbeslutet och de menar att de hade fattat annat beslut om de haft bättre kunskap i större utsträckning än övriga. Dessa har också ett lågt förtroende till pensionssystemet och Pensionsmyndigheten i större utsträckning än bland övriga. Detta kan vara en indikation på att man förväntat sig mer riktad information kring sin situation innan pensionen.

Figur 10. Ekonomiska situationen som pensionär

Om du tänker på din ekonomiska situation idag jämfört med det du förväntade dig innan du gick i pension, är den...?

Bas: 2 316 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Fyra av tio upplever att det var en svår ekonomisk omställning att gå i pension

Fyra av tio bland de nyblivna pensionärerna upplever att det var en svår ekonomisk omställning att gå i pension.

Här är kvinnor (47 procent jämfört med 37 procent bland män), de som tvingades i pension och de som är ensamstående överrepresenterade.

Observera att 63 procent bland dem som tvingades i pension på grund av att de inte längre får sin sjukersättning eller a-kassa upplever att det var en svår ekonomisk omställning att gå i pension.

Observera också att 55 procent bland dem som anger att de inte fick fortsätta sin anställning för arbetsgivaren upplever att det var en svår ekonomisk omställning att gå i pension (jämfört med 33 procent bland dem som inte var tvingade att gå i pension).

Figur 11. Att gå i pension var en svår ekonomisk omställning

Bas: 2 263 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Fyra av tio anpassar sig ekonomiskt till livet som pensionär

Resultaten visar att fyra av tio bland de nyblivna pensionärerna har gjort något för att ekonomiskt anpassa sig till livet som pensionär. Drygt hälften av dem som gjort något har sagt upp avtal, närmare var femte har bytt bostad, var tionde har sålt bilen och nästan lika många har sålt annan kapitalvara. Det är framför allt kvinnorna som anpassat sig ekonomiskt till livet som pensionär. Ekonomisk anpassning är också vanligare bland dem som tvingades i pension på grund av sjukdom, utebliven sjukersättning eller a-kassa.

Resultaten i undersökningen visar också att 15 procent av samtliga nyblivna pensionärer hävdar att de inte skulle klara att betala en oväntad utgift på 5 000 kronor inom två månader. Även här är kvinnor, de som var tvingade i pension på grund av sjukdom, utebliven sjukersättning eller a-kassa samt de som inte har tjänstepension överrepresenterade.

De som saknar tjänstepension har det ekonomiskt sämre som pensionärer¹²

De som saknar tjänstepension upplever att den ekonomiska situationen som pensionär blev sämre än de förväntade sig innan de gick i pension i större utsträckning än de som har tjänstepension.

¹² Observera att resultaten baseras på relativt få personer, 184 deltagare i undersökningen uppgav att de inte hade någon tjänstepension.

De har sålt kapitalvaror för att anpassa sig ekonomiskt till livet som pensionär och skulle inte klara en oväntad utgift på 5 000 kronor i samma utsträckning som de som har tjänstepension.

De som saknar tjänstepension fortsätter även att arbeta i större utsträckning än de som har tjänstepension och anger att de inte skulle klara sig ekonomiskt annars.

Vidare svarar de utan tjänstepension att det är sannolikt att de bosätter sig utomlands i större utsträckning än de som har tjänstepension. Det är oklart om det beror på att det är billigare att bo utomlands eller om det är något annat som ligger bakom, till exempel att det är invandrare utan tjänstepension som planerar att flytta tillbaka till sina hemländer. Vi har ingen information kring utländskt ursprung i undersökningen.

De som saknar tjänstepension såg inte heller fram emot pensionen och upplever inte att de kunde påverka sin pension i samma utsträckning som de som har tjänstepension.

Något annat som är utmärkande för dem som saknar tjänstepension är att de anger dålig hälsa i större utsträckning än de som har tjänstepension. De utan tjänstepension har också varit långtidssjukskrivna innan de började ta ut full allmän pension i större utsträckning än de som har tjänstepension.

Relaterat till detta ser vi också en överrepresentation bland dem som tvingades i pension på grund av sjukdom, utebliven sjukersättning eller utebliven a-kassa. Det kan tyda på att de som saknar tjänstepension inte kunnat ta anställning med tryggtjänstepension på grund av sin dåliga hälsa.

De utan tjänstepension har inte heller gjort prognos innan ansökan om pension i samma utsträckning som de som har tjänstepension. är inte heller nöjda med beslutet att gå i pension vid det tillfälle de valde (eller tvingades välja) i samma utsträckning som de med tjänstepension.

Sammantaget är det tydligt att de som saknar tjänstepension löper större risk att hamna i en sämre ekonomisk situation som pensionär än dem som har tjänstepension. Det indikerar att en del av dem inte hade den kunskap de hade behövt kring pensionen och pensionssystemet.

Vi vet inte vad som leder till det ena eller andra, men de utan tjänstepension har även lägre förtroende för pensionssystemet och Pensionsmyndigheten än de som har tjänstepension. Bakom detta kan det finnas ett missnöje med att man inte fått informationen tidigare kring den förhållandevis låga pensionen och/eller att man förväntat sig ett större statligt stöd till pensionen.

Fortsätta arbeta som pensionär

Fyra av tio nyblivna pensionärer fortsätter att arbeta

De som ingår i studien har alla inom det senaste året börjat ta ut full allmän pension och vi definierar dem som nyblivna *pensionärer*.

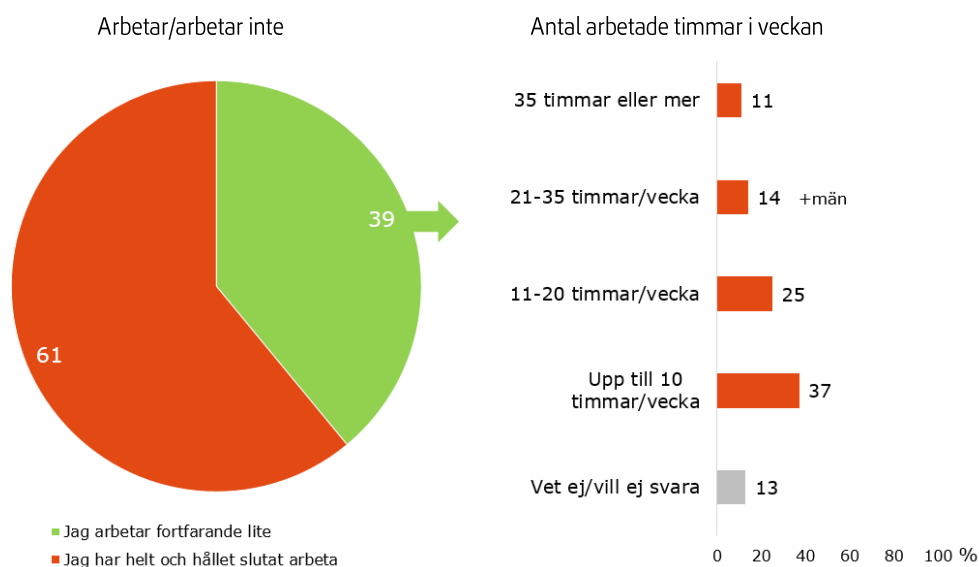
Men alla som deltar kallar sig inte för pensionärer. Flera deltagare i undersökningen har hört av sig för att förklara att de inte tillhör målgruppen, som vi benämnt *nyblivna pensionärer*. De ser sig inte som *pensionärer* eftersom de fortfarande arbetar.

I studien framkommer det att fyra av tio bland dem som tar ut full allmän pension fortfarande arbetar mer eller mindre. Att man fortfarande arbetar är förstås en förklaring till att man inte ser sig som pensionär, även om man tar ut full allmän pension.

De flesta arbetar deltid

De flesta av dem som fortfarande arbetar gör det på deltid, sex av tio bland dem arbetar upp till 20 timmar per vecka medan en fjärdedel arbetar mer än 20 timmar i veckan. Kvinnorna arbetar få timmar i veckan i större utsträckning än männen.

Figur 12. Antalet timmar arbete som pensionär

Vad stämmer bäst in på dig? / Hur många timmar i veckan arbetar du idag?
Bas: 2 302/884 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

18 procent som fortsätter arbeta klarar sig inte ekonomiskt utan arbetet

De som saknar tjänstepension är överrepresenterade bland dem som fortfarande arbetar, liksom egenföretagare och de som arbetat deltid innan de började ta ut full pension.

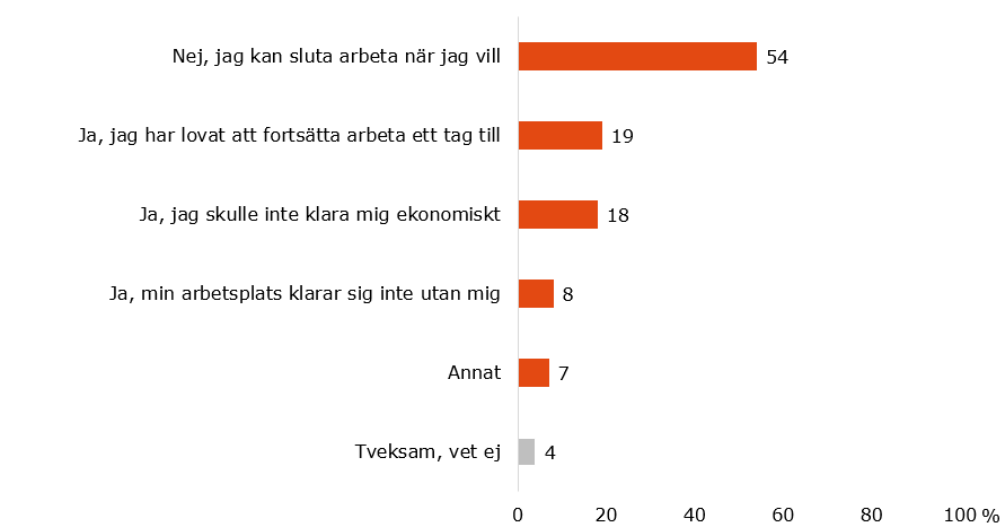
Med andra ord är det vanligare att de som riskerar att få en lägre pension fortsätter att arbeta. Och närmare hälften av dem som fortfarande arbetar menar att de *inte kan* sluta arbeta helt. 18 procent bland dem som fortfarande arbetar svarar att de inte skulle klara sig ekonomiskt utan att arbeta.

Bland dem som menar att de inte skulle klara sig ekonomiskt utan att arbeta finns en överrepresentation av de som är tvingade i pension på grund av sjukdom, utebliven sjukersättning eller a-kassa, de utan tjänstepension, egenföretagare och de som är ensamstående. I kommande uppföljningar av denna undersökning kan det vara av intresse att följa upp de som arbetar trots att de uppgivit att de en gång tvingats i pension på grund av sjukdom.

Närmare tre av tio fortsätter arbeta för att de behövs på arbetet

Bland de som fortfarande arbetar uppgår 27 procent att de inte kan sluta för att de har lovat att arbeta ett tag till eller att arbetsplatsen inte klarar sig utan dem. I den senare gruppen är egenföretagare överrepresenterade.

Figur 13. Något som gör att du inte kan sluta arbeta?

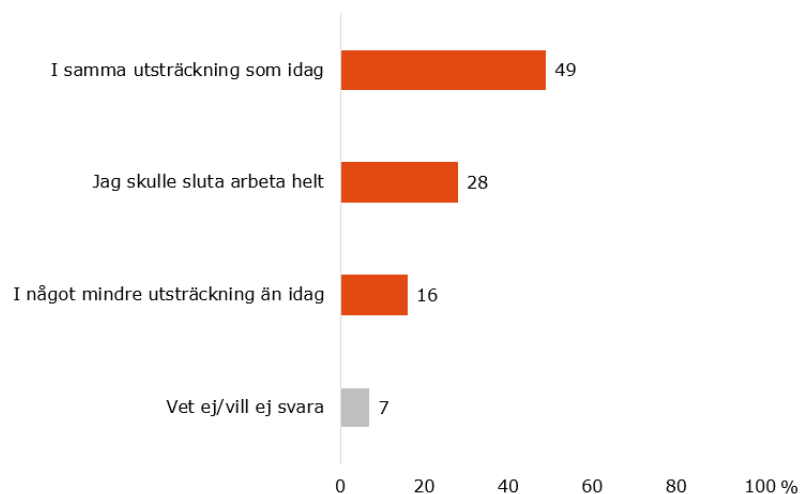
Finns det något som idag gör att du inte kan sluta arbeta helt?

Bas: 888 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Hälften skulle fortsätta arbeta även om de vann på Lotto

Hälften av dem som fortfarande arbetar menar att de skulle arbeta i samma utsträckning som idag, även om de vann två miljoner på Lotto. Här är män och de som gick i pension vid 67 års ålder överrepresenterade.

Figur 14. Skulle du fortsätta arbeta om du vann på Lotto?

Om du skulle vinna två miljoner på Lotto idag, i vilken utsträckning skulle du då fortsätta att arbeta?
Bas: 889 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Att inte få eller kunna fortsätta jobba som pensionär

Pensionering på grund av nej från arbetsgivaren

En av tio fick inte fortsätta arbeta för sina arbetsgivare

En av tio bland de nyblivna pensionärerna uppger att de inte fick fortsätta sin anställning för sina arbetsgivare. Så många som en tredjedel menar att de förväntades gå i pension vid 65 års ålder på deras arbetsplats. Det senare är vanligare bland männen (37 procent jämfört med 32 procent bland kvinnorna).

Det är vanligare förekommande att de som gick i pension vid 66 år eller senare inte får fortsätta sin anställning för arbetsgivaren, men det förekommer även bland dem som gick i pension när de var 65 år och tidigare (sju procent bland dem som gick i pension vid 65 år och fem procent bland dem som gick i pension innan de fyllt 65 år uppger att de inte fick fortsätta arbeta för sina arbetsgivare).

En större andel bland dem som inte fick fortsätta arbeta för arbetsgivaren har fått erbjudande om att gå i pension tidigare via till exempel avtalspension (16 procent jämfört med nio procent i totalgenomsnittet). Dubbelt så många män som kvinnor har fått ett sådant erbjudande (13 procent jämfört med sju procent).

Missnöjet med pensionsbeslutet är av förklarliga skäl större bland dem som inte fick arbeta vidare för sin arbetsgivare (15 procent bland dem som är missnöjda med pensionsbeslutet jämfört med sex procent i totalgenomsnittet för de nyblivna pensionärerna). De upplever inte heller att de kunde påverka sin pension särskilt mycket och de har inte gjort pensionsprognos i samma utsträckning som övriga deltagare i undersökningen.

Vidare såg de som tvingats i pension av sina arbetsgivare inte fram emot pensionen i samma utsträckning som övriga och upplever att pensionen var en svår ekonomisk omställning i större utsträckning än övriga. Det kan till viss del ha att göra med att större andel bland dessa, jämfört med genomsnittet, arbetade tio timmar eller mindre i veckan innan pensionen och därmed eventuellt inte arbetat in en så stor pension.

Pensionering av hälsoskäl eller uteblivet stöd

Drygt en av fem kunde inte fortsätta arbeta på grund av hälsoskäl, utebliven sjukersättning eller a-kassa

Drygt en av fem uppger att de inte kunde fortsätta arbeta på grund av hälsoskäl, utebliven sjukersättning eller a-kassa (14 procent uppgav hälsoskäl, fem procent att de inte längre fick sjukersättning och tre procent att de inte längre fick a-kassa). Se figur på nästa sida.

Enligt gällande socialförsäkringsregler får inte de som är sjukskrivna eller arbetslösa sjukersättning eller a-kassa när de fyller 65 år. De blir då hänvisade att börja ta ut sin pension, men i undersökningen framkommer det att två till tre procent blivit utförsäkrade redan innan de fyllt 65 år och då känt sig tvingade att börja ta ut pension istället.

Missnöjet med pensionsbeslutet är större bland dem som av olika anledningar inte kunde fortsätta arbeta jämfört med övriga. 22 procent uppger att de hade fattat annat beslut om pensionen om de hade haft bättre kunskap om pensionen och pensionssystemet jämfört med 16 procent i totalgenomsnittet.

De gjorde ingen pensionsprognos och upplevde att den ekonomiska situationen blev sämre än väntat i större utsträckning än övriga.

Dessutom upplevde de att det var en stor ekonomisk omställning att gå i pension, och att de inte skulle klara en oväntad utgift på 5 000 kronor, i större utsträckning än övriga. För att klara sig har de sagt upp avtal och sålt kapitalvaror i större utsträckning än övriga. De har också fördelat tjänstepensionen på fem år eller kortare tid i större utsträckning än övriga deltagare i undersökningen.

Dessa såg av naturliga skäl inte heller fram emot pensionen i samma utsträckning som övriga.

Resultaten i undersökningen visar på ett samband mellan å ena sidan dem som inte kunde fortsatt arbeta på grund av sjukdom, utebliven sjukersättning eller a-kassa och å andra sidan de som saknar tjänstepension. Till viss del kan det alltså vara så att de som saknar tjänstepension inte kunnat ta anställning med tryggad tjänstepension på grund av dålig hälsa.

Figur 15. Något som "tvingade" till pension

Finns det något som du inte kunde påverka, som "tvingade" dig att gå i pension?
Bas: 2 303 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Bilaga 1 Mer om undersökningen

Genomförandet av undersökningen

Denna rapport sammanfattar undersökningens huvudresultat i text- och diagramform.

Insamling genomfördes via undersökningsföretaget Kantar Sifo den 24 april till den 28 maj 2018 genom såväl postala intervjuer som webbintervjuer.

Urvalet är framtaget av pensionsmyndigheten och består av ett slumpmässigt urval med individer som börjat ta ut hela sin allmänna pension mellan januari 2017 och januari 2018. Den som varit pensionär kortast tid har alltså varit pensionär i tre månader och den som varit pensionär längst tid har varit det i 16 månader, när de svarade på frågorna.

Urvalet är gjort så att andelarna som börjat ta ut full allmän pension vid olika åldrar är proportionerligt i urvalet i förhållande till hur stora andelarna faktiskt är (ett så kallat stratifierat urval).

Kantar Sifo lät namn- och adressätta urvalet för att sedan sköta utskick, insamling och databearbetning.

Totalt inkom 2 331 intervjuer, varav 1 964 via postala intervjuer och 367 via webbintervjuer. Det ger en svarsfrekvens på 52 procent, vilket är en relativt bra svarsfrekvens vid en postal undersökning¹³. Resultaten bedöms som tillförlitliga med tanke på sammansättningen av dem som svarat jämfört med populationen. Se avsnittet Vem är pensionär?

Samtliga i urvalet fick ett inledande föraviseringsbrev, ett huvudutskick med en postal enkät och samtidigt en webblänk för dem som föredrog att besvara enkäten via webben. En första påminnelse gick ut i form av ett vykort. En andra påminnelse gick ut i form av ett nytt utskick med postal enkät och webblänk.

Observera att det vid en postal insamling är möjligt att hoppa över att svara på frågor och i webbintervjuerna har inte heller frågorna gjorts tvingande. Detta påverkar basen på respektive fråga i resultatsammanställningen och den aktuella basen står i respektive graf.

¹³ Att jämföra med svarsfrekvensen i HEARTS-studien som var 39 procent

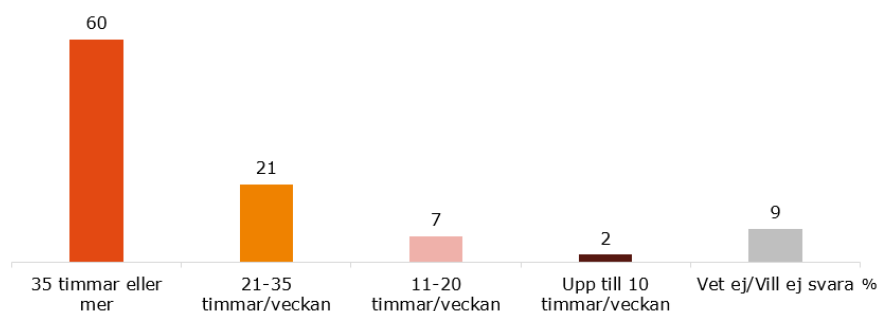
Urvalets sammansättning och undersökningens utfall

Tabell 2. Urval, genomförda intervjuer och svarsfrekvens

Bruttourval		4505
Ej använt urval (ej namn- och adressat)		575
Ej målgruppsaktuella (avliden, flyttat utomlands, för sjuk/synskadad/funktionsnedsättning, talar ej svenska)		26
Nettourval	3904	
Principvägran	28	
Bortfall utan orsak	1517	
För sent inkommet frågeformulär	28	
Genomförda intervjuer		2331
Postalt	1964	
Webb	367	
Svarsfrekvens		52%

Bilaga 2 Kompletterande figurer

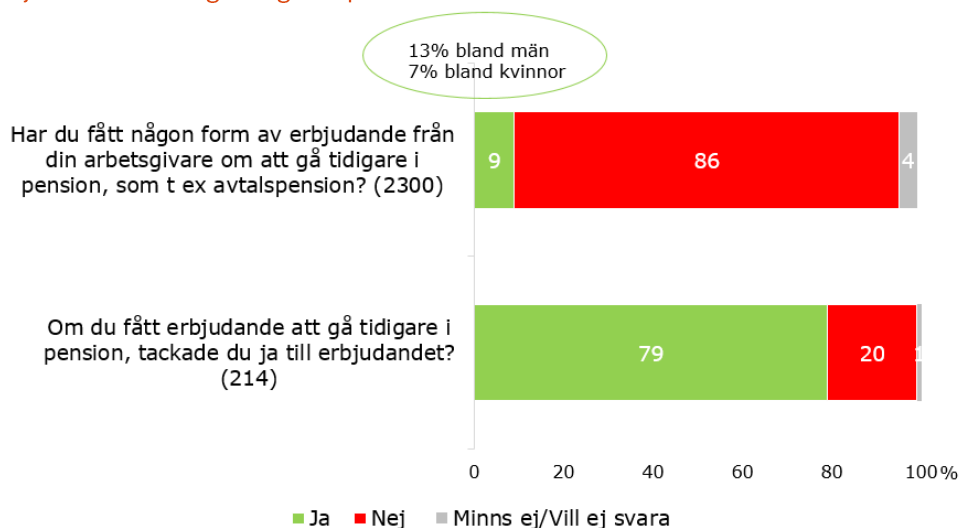
Antal arbetade timmar i veckan vid pensionsansökan

Frågeställning: Hur många timmar i veckan arbetade du när du ansökte om att ta ut full pension?

Bas: 2 304 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Erbjudande om att gå tidigare i pension

Frågeställning: Har du fått någon form av erbjudande från din arbetsgivare om att gå tidigare i pension, som till exempel avtalspension? / Om du fått erbjudande att gå tidigare i pension, tackade du ja till erbjudandet?

Bas: 2 300/ personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Arbetat deltid

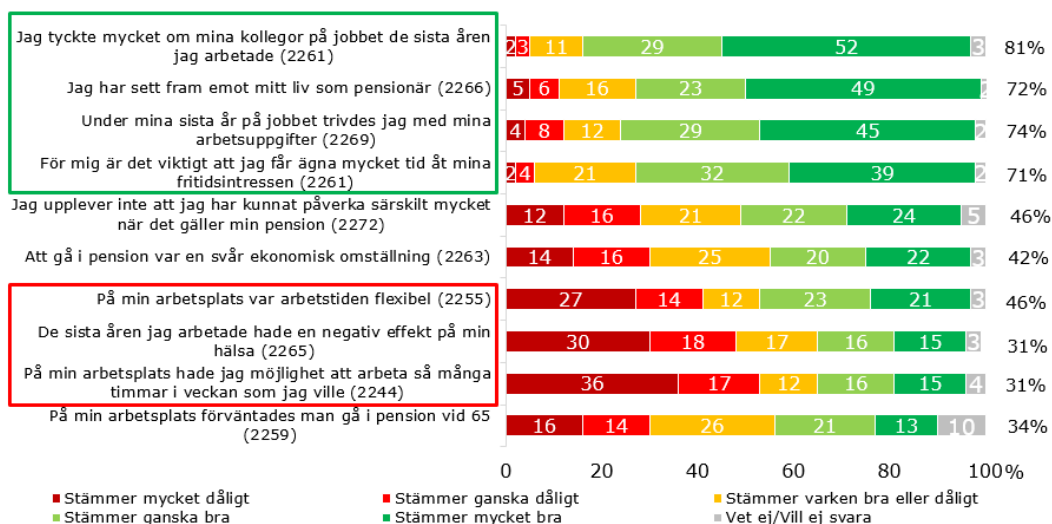
Frågeställning: Har du någon gång arbetat deltid i ditt yrkesliv?
Bas: 2 310 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Långtidssjukskriven

Frågeställning: Har du varit långtidssjukskriven under ditt yrkesliv?
Bas: 2 322 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

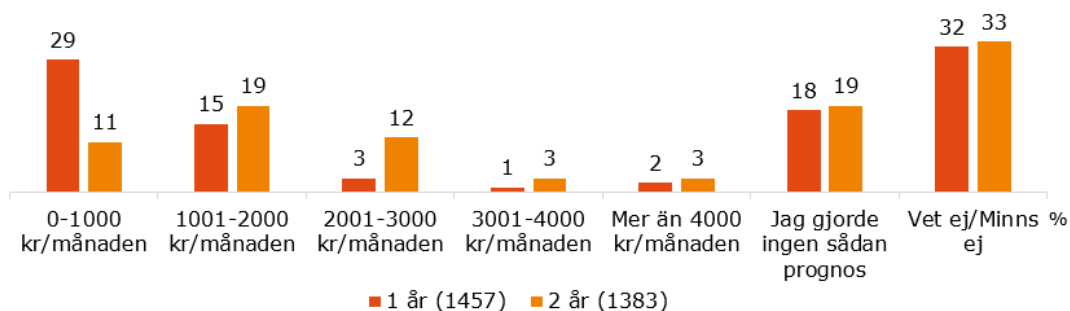
Påståenden kring arbetslivet inför pensionen

Frågeställning: I vilken grad stämmer följande påståenden med din uppfattning om arbetslivet inför pensionen?

Bas: Se inom parentes efter varje påstående. Figur gjord av Kantar Sifo.

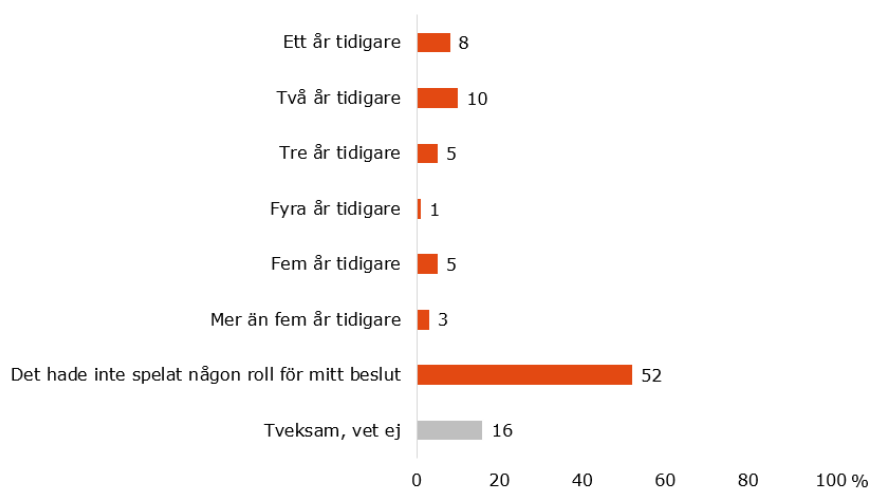
Påståenden kring arbetslivet inför pensionen

Frågeställning: Om du tänker på senaste gången du gjorde en prognos för hela din pension, hur mycket mer skulle du ha fått i pension per månad om du arbetat ytterligare...?

Bas: De som gjort prognos, 1 457/1383 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

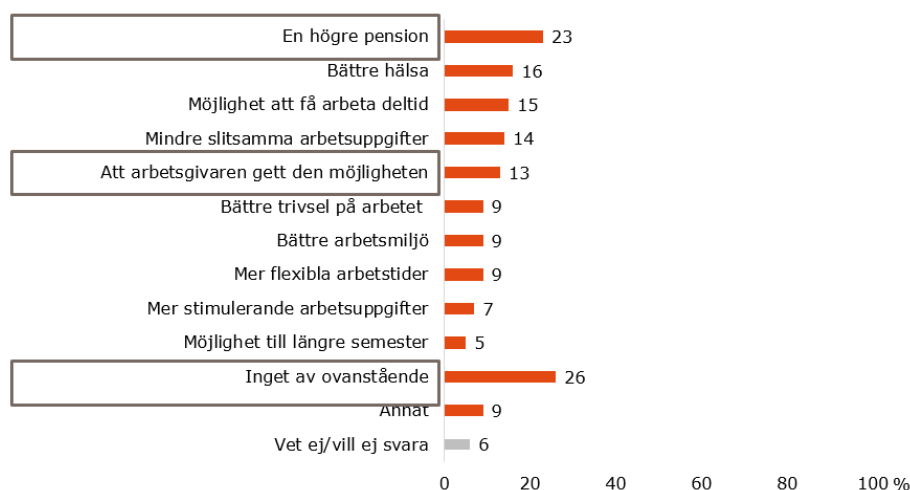
När de nyblivna pensionärerna slutat arbeta om de kunnat sluta tidigare och få samma pension som idag

Frågeställning: Om du kunnat sluta tidigare med samma pension som du får idag, när hade du i så fall slutat arbeta?

Bas: 2 317 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Vad som fått de nyblivna pensionärerna att arbeta 1-2 år till

Frågeställning: Vad av följande hade påverkat dig, eller gjort det möjligt för dig, att arbeta 1-2 år till?

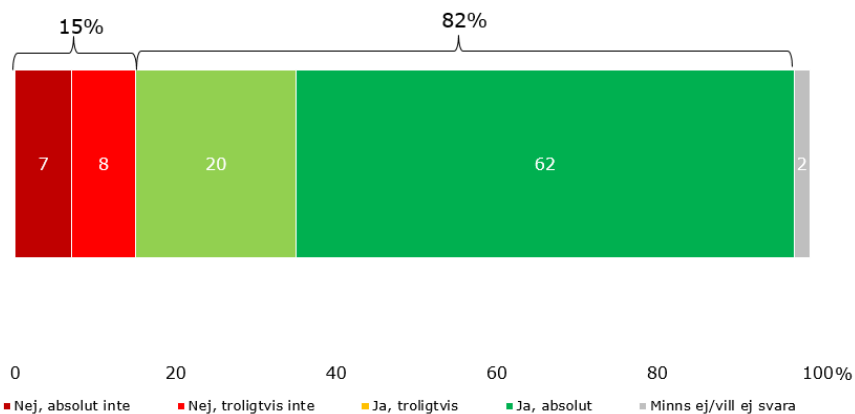
Bas: 2 317 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Använder allmänna pensionen till annat än levnadsomkostnader

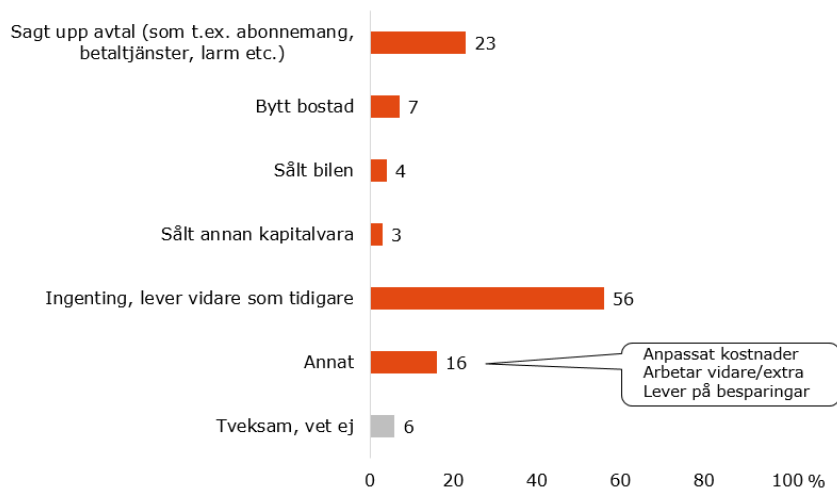
Frågeställning: Använder du din allmänna pension till något annat än levnadsomkostnader?
 Bas: 2 320 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Skulle hushållet klara en oväntad utgift på 5 000 kronor?

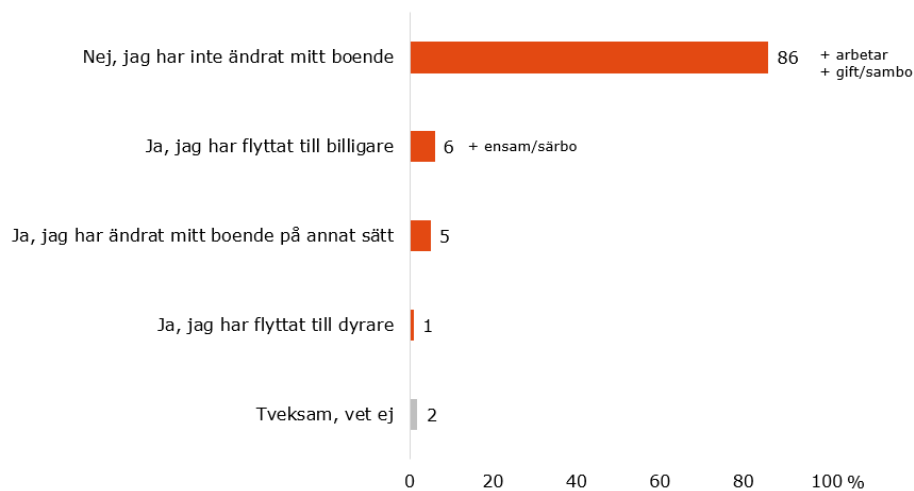
Frågeställning: Skulle du/ditt hushåll klara en oväntad utgift på 5 000 kronor inom två månader?
 Bas: 2 322 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Ekonomisk anpassning till livet som pensionär?

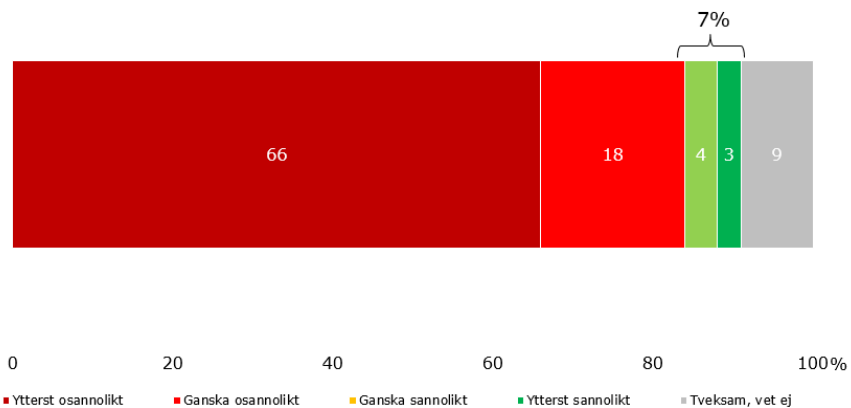
Frågeställning: Vad har du gjort för att ekonomiskt anpassa dig till livet som pensionär?
Bas: 2 318 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Ändrat boende som pensionär

Frågeställning: Har du ändrat ditt boende inför eller efter att du blivit pensionär?
Bas: 2 318 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

Flytta utomlands som pensionär

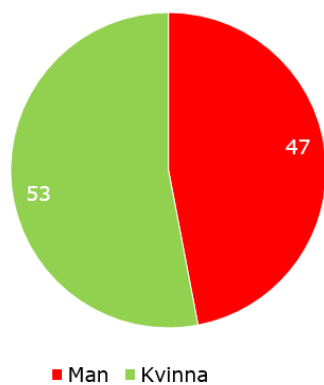

Frågeställning: Hur sannolikt är det att du kommer att bosätta dig utomlands under din tid som pensionär?
 Bas: 2 315 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

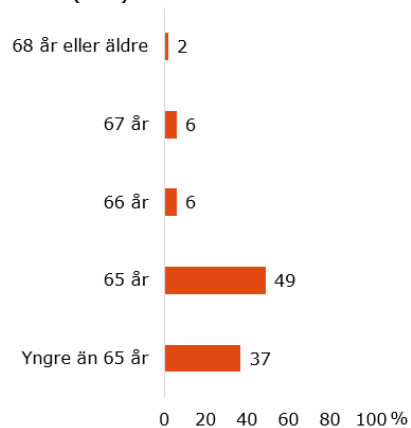
Kön och ålder på deltagarna

Bas: Alla (se inom parentes)

Kön (2331)

Pensionsålder (2331)

KANTAR SIFO

91

Bas: 2 331 personer. Figur gjord av Kantar Sifo.

www.pensionsmyndigheten.se